

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 1. Probatur, Sanctum Augustinum satisfecisse argumentis Juliani. Sex libri contrà eundem Julianum recèns inventi Sancto Augustino auctori à Synodis attributi. Egregium de iisdem Marii Mercatoris ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

violenta trahantur. Certè quæ in Synodo Nicænâ II. ex ejus Epistolis adducuntur, si rectè explicare poterit Halloix, eadem planè facilitate Arium quoque Catholicum venditabit, ac Nicænos Patres injustos Judices publicabit. Quòd verò Eusebius Symbolum Nicænum subscripsit, nullam eidem defensionem parat, nam hoc gravi doctissimi Patris Sancti Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani testimonio convincuntur, qui cum Halloix Casareensem Arianum indè excusant: *Eusebius*, ait, *fuit Ariana insana Princeps, & plura, & peiora, quam omnes Ariani, in filium Dei, & D.N. Jesum Christum, & Deum contumeliosè, & impiè protulit &c.* Qui autem impium ejus dogma amplexi sunt, & ajunt poenituisse eum, & à Synodo susceptum esse, sciant falsum esse, siquidem post aliquot annos, cum nonnulli ex simplicioribus eum in Ecclesiâ commemorarent, coacta est Synodus Alexandria, & istis quidem pœnas constituit, memoriam verò ejus ex Ecclesiâ deleverunt, & tanquam ab hac Sanctâ Synodo ejecto nequaquam in Ecclesiâ memoria ejus habetur. Contrâ Icoñomachos cap. 2. In eandem sententiam in Synodo septimâ act. 6. Epiphanius hæc de Eusebio pronuntiavit: *Labris illum dicimus veritatem coluisse, cor-*

de autem longè ab eâ abfuisse, quemadmodum & omnes Epistolæ illius, & commentaria ostendunt. Postea: *Verum pro illis Epistolis suis nusquam apologiam conscripsit, mansit enim Ethiops non commutans cutem suam.* Qui ergo hunc Ethiopem lavare conantur, non modò operæ, verum etiam & famæ jacturam faciunt, insignem hæresis professorem adversus Patrum Synodos excusando. Hinc constat, Halloix Origenis advocatum totâ causâ cadere, dum damnatos à Synodis præpostero prorsus consilio defendere pertentat. Haud tamen necesse fuit, nos in illo refellendo tantum operæ, ac laboris impendere, nam olim à Sancto Gelasio Papa Hieronymo contrâ Rufinum causâ adjudicata fuit hac planè sententiâ irrevocabili: *Quoniam Beatus Hieronymus eum, scilicet Rufinum, in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa sentimus, quæ prædictum Beatum Hieronymum sentire cognoscimus, & non solum de Rufino, sed etiam de diversis, quos vir sæpius memoratus zelo Dei, & fidei religione reprehendit.* Item: *Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus, reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuenda.* Hæc ille.

A P P E N D I X.

Juliani Pelagiani Laudatores, Cassiani & Fausti Semipelagianorum defensores confutantur.

HUc usque Origenis, ac Theodori Mopsuesteni Apologum confutavimus; nostra enim intererat in id operis diligenter incumbere, qui Pelagianos, quos inter utrumque & primo quidem loco fuisse certum est, ab Augustino plenè convinctos, & ab Ecclesiâ Orthodoxâ ritè damnatos justo volumine ostendimus. Monet verò hoc loco idem studium, quod Augustiniana doctrinæ, ac Romanæ in primis Ecclesiæ debemus, ut nescio quos stultissimos Juliani Pelagiani defensores, itemque quosdam Cassiani, ac Fausti Rejenfis, quos unâ cum Juliano inter reprobatos à Romanâ Sede Scriptores Sanctus Gelasius Papa in Synodo recensuit, importunos, ut mitius loquamur, laudatores, seu propugnatores rejiciamus, quod ubi feliciter (neque enim magnæ difficultatis res est) præstabimus, Pelagianæ Sectæ quocunque patrocínio, ac laude nudatæ deformitas apparebit.

C A P U T I.

Probatur Sanctum Augustinum satisfecisse argumentis Juliani. Sex libri contrâ eundem Julianum recens inventi Sancto Augustino auctori à Synodis attributi. Egregium de isdem Marii Mercatoris testimonium.

Hæresis Pelagiana sacris Vaticani securibus percussa, ac Imperatorum edictis confixa vix spiritum trahebat, cum Julianus Eclanensis Episcopus Pelagio, ac Cœlestio sæctæ Magistris tot circumquaque strepitibus fulminibus territis, ac latitantibus juvenili arrogantia desperatam causam suscipiens contrâ Augustinum in aciem prodit, ac diuturniori certamine Sanctum Doctorem exercuit, eo sanè

eventu, ut omnium sapientum consensu penès Augustinum integra victoria steterit. Erupit tamen nudius tertius nescio quis Aristarchus, qui ingenti temeritate, imò stultitiâ è victoris manu palmam eripere, devictique hæresiarchæ caput eadem coronare pertentavit vociferatus, Augustinum in Julianano bello inferiores partes tulisse. Impudentissimi Syrophantæ voces Ecclesiastici exercitûs Imperatori adèd injurias probi quique execrati sunt. Doctissimus P. Magister Joannes Rivius Belga Augustinianus ignavissimi Zoili deliria eruditissimè exposuit lib. 4. de Vitâ Augustini cap. 10. Anno 1650. die 28. Martii Vallisoleti in Hispaniâ sacri fidei Censores vigintiduas propositiones suppresso auctorum nominè damnarunt, quippè quæ erant, ut ajunt, *nimum injuriosæ Sanctitati, pietati, & doctrinæ unius Columnæ Ecclesiæ Catholicæ, qualis est gloriosus Pater*

August.

Augustinus. Edictum typis excusum per universam Europam publicatum est. Porro eas inter theses hæc tres recensebantur.

9. *Augustinum Juliani argumentis non satisfecisse.*
10. *Si triumphus Ecclesie de Pelagianis niterentur posterioribus Augustini scriptis, immeritò de illis Ecclesia triumphasset.*

11. *Volentes sustinere partes Juliani non posse Augustini rationibus convinci.*

Quinam isti homines fuerint, nec scio, nec inquirò; certè eos novit Sacra Facultas Theologorum Lovanienfium, quæ eadem contumeliosas propositiones proscripsit. Hoc tamen mihi planè compertum est, Joannem Adamum nihilo meliùs esse locutum. Etenim ubi innominati illi dixerunt, volentes sustinere partes Juliani non posse Augustini rationibus convinci, Adamus hæc scripsit: *Contendimus ipsius Augustini arma omni ex parte inexpugnabilia non esse, sint licet illustria. Neque eum in sententiarum suarum, & fundamentorum, quibus eas confirmat, defectu adeo felicem esse (ut demonstrabo, si mihi illud injunctum fuerit) quin mentibus nostris plenissimam ipsius doctrinam non consentiendi, imò oppositam partem tuendi libertatem relinquat.* Lib. 3. sui Calvinii destructi cap. 3. pag. 581. Igitur si ad eò debiles Augustini rationes sunt, Juliano non multum negotii facerent, facilèque subtilissimi vir ingenii illas vel elusit, vel elisit. Addunt illi, Augustinum argumentis Juliani non satisfecisse. At Adamus hæc insuper in Augustini commendationem scripsit: *Sapissimè Sanctus Augustinus falsus est, difficultates aut à se ipso, aut ab adversariis factas in hac materia datas abs se responsiones excedere, mentemque suam magis objectionibus vexari, quam solutionibus acquiescere.* Ibidem cap. 6. pag. 611. Itaque si qua viro fides, objectiones Pelagianorum, quibus omnibus sese Julianus anteponebat ex fine lib. 2. contra eundem, excefferunt responsiones Sancti Augustini, quod perinde est, ac Augustinum non satisfecisse argumentis Juliani, totà sanè causà cecidisset Augustinus, si apud istos Judices debilibus ad eò argumentis innixus cum Juliano litigasset.

Hic Julianus Dialecticis, ac Philosophicis disciplinis excultus ceteris Pelagianis pro hæresi defendendâ operosius laboravit. Profanâ literaturâ tumidus irridebat Sanctorum Patrum Synodos, quòd illi nescirent, *juxta categorias Aristotelis* de dogmatibus judicare; ausus Augustinum ipsum Philosophum sapientissimum ignominie causâ *Philosophastrum, Aristotelem Penum, physicum novum* nuncupare. Augustinus initio statim lib. 1. contra Julianum cap. 1. hæretici ratiocinationes *elaborata argumenta* dixit, affirmans etiam in fine lib. 2. eundem ad pugnam descendere *rationis tubâ inflatâ.* Ubi etiam Sanctus Doctor victoriam inani sibi plausu canentem Pelagianum irridet: *Quid est, inquit, quòd exultas, & mihi quasi victor insultas, tanquam non invenirem, quid facerem, quò confugerem, si Judicium premever potestate, si in medio eruditorum consisterem tecum?* Julianus certè gloriabatur, Augustinum suis argumentis nullam satis aptam responsionem reponere: *Ita enim, inquit ibidem Sanctus Pater, tibi ponis ante oculos nostrum in disputatione certamen, & te argumentante, me quid respondeam non habentem fingis, ut placeat.* Cùm Augustinus probè intelligeret, cum quo sibi heretico luctandum foret, omnes vires collegit. Hinc libros priores contra eundem modestissimus alio qui vir vocat tantum, tamque elaboratum opus lib. 2. *Retract.* cap. 62. Ibi verò omnium hostilium

argumentorum machinas fregit. Audiatur lib. 3. cap. 1. *Ne longum faciam, non omnia verba tua ponam, sed si Dominus adjuverit, tuarum velut acutarum argumentationum nihil non solutum, destructumque dimittam.* Itemque lib. 1. in fine adversarii argumenta deprimit, nec pili quidè facit: *Vitreas, inquit, argutias tuas, & fragilia, quibus tibi multum videris acutus, & nitidus, argumenta confringam.* Sanè Sanctus Doctor omnibus Juliani argumentis se plenè satisfecisse professus est; ita enim in libri ultimi epilogo scripsit: *Ad omnia me tibi respondisse Juliane, & omnia refellisse &c. puto quòd perspicias, si pernicax non sis.* Cùm verò Julianus lib. 1. Oper. Imp. cap. 15. dixisset: *Nihil itaque ibi de omnibus Augustini argumentis, & propositionibus inexplosum remansit:* Sanctus Pater respondit: *Hoc quidè dicis, sed tu dicis, qui autem legit, & intelligit, si non Pelagianus est, hoc non dicit.* Sed sibi in suâ causâ favens sit Judex Augustinus, ad alios provocho.

Cùm duæ Juliani literæ Bonifacio Summo Pontifici traditæ essent, quarum unam Romam, alteram Thesalonicam miserat, ut Latinis, ac Græcis aurbus Pelagianismum ingereret, Pontifex eadem ad Augustinum refellendas transmissit, de quo Sanctus Prosper in libro contra Collatorem cap. 42. hæc scribit: *Sanctæ mem. Bonifacius Papa cum esset doctissimus, adversus libros tamen Pelagianorum Beati Augustini Episcopi responsa posebat.* Unum Augustinum fuerent Juliano Apostolica Sedes opposuit, ad eò illius ingenium, doctrinæ veritatem, argumentorum robur perspectum habuit. Quare si Augustinus Juliani argumentis non satisfecit, neque suis eundem rationibus convicit, Ecclesia ipsa in Augustino victa fuit, quòd impium est cogitare. Vetustioris sanè Ecclesie judicio, antequam novi censores, & Aristarchi emergerent, Augustinus Pelagianorum, ac præcipuè Juliani argumentis satisfecit. Sanctus Prosper hæc olim scribebat ad Augustinum: *Quicquid etiam in libris contra Julianum ab ipso sub hac questione objectum potentissimè debellasti &c.* Marius Mercator in libro contra Julianum ait: *Sanctus autem sepe dictus Episcopus Augustinus & suis libris quatuor illius priores evertit; octo quoque posteriores singulis responsionibus suis ad singula capitula subiectis. Ac sic vanos ejus, ac plumbeos pugiones malleo Catholice veritatis obtudit, imò confregit.* Hic Mercator anno 429. oblato Theodosio juniore libello supplici contra eundem Julianum, ac collegas auctor fuit, ut iidem Constantinopoli egerentur, ut narravimus lib. 2. Hist. Pelag. cap. 6. Sanctus Prudentius Episcopus Tricassinus in Epistolâ ad Venilonem Episcopum Senonenfem ait: *Pelagianis cum à Patribus, præcipuèque beatissimo Augustino competentissimè, abundantissimèque responsum fuerit &c.* Beda in præfat. ad Cant. de Juliano, & Augustini conflictu ita sensit: *Julianus homo ut Retor peritissimus ita gratie Dei post Pelagium impugnator acerrimus, ut apertius scripta ejus, quibus contra strenuissimum ejusdem Gratie propugnatorem Augustinum insaniavit, ostendunt.* Sanctus Gelafius Papa in Epistolâ ad Honorium Dalmatie Episcopum Pelagianos ita convictos fuisse scribit, ut nihil ulterius contra ipsos à quopiam novi sperandum superfit: *O si studerent, inquit, adversus eos Majorum nostrorum libros, responsaque cognoscere, illis modis omnibus cerneretur, nihil esse prorsus, quòd ab istis non fuerit ventilatum, & ab illis magnificè veritate contritum, sicque de cunctis eorum nequitis refutandis fideles quoque viderentur instructi, ut nihil amplius quaereretur.* Sanctus Prosper hanc

hanc veterem Augustino è Semipelagianis importatam calumniam, quòd Pelagianorum argumentis non satisfecerit, non uno loco irrisit: *Cur de his armis, inquit, contrà Collatorem in fine præfationis, quibus communis fides est defensata causantur? Cur bellum confectum retrahant, ac munitiones securæ dudum pacis infirmant? An victores displicent, & victi placent? Et in carmine contrà Ingratos cap. 2. de Conciliis Africanis, quorum ibidem Augustinus Ingenium dicitur, hæc canit:*

*Nec sola est illic Synodorum exerta potestas,
Ceu quos non possent ratione epincere nostri,
Vi premerent; discussæ artes, virusque relictum est
Hæretici sensus, nullumque omnino relictum,*

Docta fides, quod non dissolveret, argumentum.

Julianus quidè post hæc Synodos scripsit, sed in promovendâ hæresi magistris nequaquam felicior fuit. Diù ille quidè vixit post editos priores sex contrà ipsum ab Augustino libros, at cùm se penitè victum cerneret, nullam unquam responsonem reposuit, qui ingentes sanè gratias agit, saltem debet, vel apud inferos iis Recentioribus, qui ipsum Augustino prætulere. Utinam parum solida Africani nostri Doctoris argumenta indigitassent, profectò invicta illa ostendissemus, unius saltem exemplo accusationem probare debebant; sed præstandæ forsitan Pelagianis advocacionis religione tacti, manum de tabulâ amoverunt. Certè Augustiniano excellentius ingenium istis natura dedit, quippè qui ea argumenta, quæ Hipponensi invicta visa sunt, nullo negotio dissolvunt. Adamus contendit, *arma Augustini inexpugnabilia non esse.* Quare si obtusa erant Africana tela, depromendâ è novâ pharetrâ sagittæ fuerant, queis Pelagiana hæresis confingeretur, ne hæretici se potestate oppressos, non verò ratione convictos fuisse publicarent.

Venio jam ad alteram adversariorum calumniam: *Si triumphi, inquit, Ecclesie de Pelagianis niterentur posterioribus Augustini scriptis, immeritò de illis Ecclesia triumphasset.* Exesum rubigine, penitusque obtusum telum est, Semipelagianorum olim arcibus excussum. Massilienses à Coelestino laudes ob priora scripta Augustino delatas fuisse contendebant apud Sanctum Prosperum in fine libri contrà Collatorem dicentes, *istam in Sanctum Augustinum laudationem pro anteriorum scriptorum meritis fuisse collatam.* Neque enim posteriora Sancti Doctoris volumina æquali in pretio apud eisdem erant, contrà quos ibi plures Sanctus Prosper invehitur. Posteriora Sancti Patris pro divinâ gratiâ defendendâ volumina sunt libri de Prædestinatione Sanctorum, & de Dono perseverantiæ, omnium verò postrema sex illa operis imperfecti contrà Julianum. Illi duo priores libri contrà Semipelagianos ad Prosperum, & Hilarium scripti Sancti Hormisdæ Papæ judicio approbati sunt; etenim in Epistolâ ad Possessorem scribit: *De arbitrio tamen libero, & gratiâ Dei, quid Romana, hoc est Catholica sequatur, & servet Ecclesia, licet in variis libris Beati Augustini, & maxime ad Hilarium, & Prosperum abundè possit agnosci &c.* Sex verò ultimos contrà Julianum imperfecti Operis libros passim Sanctus Agatho, ac Patres Synodi VI. ut ostendemus, laudarunt. Illos attentiori studio Sanctus Doctor elucubravit, graviore enim Episcopatus onere in Eradii humeros deposito, suorum librorum retractationi se totum dederat. Etenim cùm acceptis ab Alipio novis Juliani libris, eisdem refellendis totus incubisset, penè ab incæpto Retractationum opere

revocatus fuit. Scribit S. Doctor ad Quod-vultdeum de his Juliani libris: *Nam me & ab eo, quod habebam in manibus, averterunt. Hoc autem est, ubi respondeo libris Juliani, quos octo edidit post illos quatuor, quibus antè respondi.* Cùm verò Augustinus nollet alterutrum opus omittere, ita utrique operam dedit, ut uni diebus, alteri noctibus vacaret. Sapiunt igitur lucernam sex ista postrema contrà Julianum volumina, quibus magnus Vir ferocientem adversarium veluti ultimo ictu confecit. In his noster Cygnus suo funeri proximus dulciùs occinuit, cujus suavissimo cantui invidentium solummodò corvorum sit, stridula crocitantione interestrepere. Fateor, in hoc opere Sanctum Doctorem breviores quandoque responsones Juliani argumentis reponere; id fecit, eò quòd antè de iisdem rebus in prioribus sex contrà eundem Julianum exaratis voluminibus copiosius disseruerat. Hinc est, quòd sæpè adversarium ad eisdem remittit, ne actum agere videatur. Lib. 4. cap. 26. ait: *Huic libro tuo secundo satis respondi quarto meo.* Item cap. 167. *Respondi tibi libro meo sexto.* Lege lib. 2. cap. 25. 37. & passim alibi.

Nonnulli tamen Recentiores in eam sententiam abiere, ut hosce sex operis imperfecti libros ab Augustinianâ Bibliothecâ relegatos in apocryphorum sentinam projicerent, quorum judicium hic nobis castigandum est. Duo priores libri à V. C. Claudio Menardio Andium Proprætorè in Galliis inventi in lucem primum editi sunt, iidemque postè iterum in Belgio correctiores impressi curâ, ac studio insignis Theologi, nec non Professoris Lovaniensis Michaelis Paludani Augustiniani. Cùm verò quidam in iisdem libris suas opiniones, in quas conceptis verbis juraverant, suffocari prorsùs animadvertissent, illorum fidem in dubium vocare cœperunt. Doctorem locupletissimum Joannem Rivium lib. 4. de Vitâ Augustini cap. 10. hæc ipsa scribentem: *Verum quidè est, duos hosce posteriores contrà Julianum operis libros in dubium ab iis vocari, qui novâ suorum Doctorum opinione delectati veterem deseruerunt, & scriptis suis persecuti sunt.* At divinâ providentiâ factum est, ut nuper Hieronymus Vignierius Congregationis Oratorii Sacerdos quatuor insuper alios ejusdem operis libros in Clarevallensi Sancti Bernardi Bibliothecâ repertos in lucem emitteret, atque Augustinianam scholam novis suppetiis eximio, atque immortalis prorsùs beneficio solidaret. Vir doctissimus singulari diligentia congesti Lupi Abbatis, Bedæ, & Prosperi testimonia ex his postremis Sancti Augustini contrà Julianum libris deprompta, quibus egregiè eadem volumina suo Auctori deputantur. Joseph Maria Suaresius ob multiplicem eruditionem literatis omnibus commendatus anno proximè elapso Romæ dissertationem edidit, in quâ omni exceptione majoribus testimoniis sex illos libros posteriores contrà Julianum ab Augustino scriptos fuisse convicit. Viderat ista olim amicus, ac Concellita Christianus Lupus Doctor Lovaniensis, qui cùm anno 1657. Romæ in nostrâ Angelicâ Bibliothecâ Sextam Synodum evolveret, atque in testimoniâ ex libro quinto contrà Julianum ab Agathone Papâ laudata incidisset, monuit me de proximo nescio quas chartas lectitantem, ut dicta testimonia in libro quinto operis imperfecti quærerem. Morem è vestigio gessi, atque ex hoc posteriori opere contrà Julianum verba illa Augustiniana excerpta deprehendi, quod primus omnium idem Lupus in notis ad eandem Synodum cap. 6. publicavit. Agatho Pontifex

in Epistolâ Synodicâ ad Imperatores, quæ recitata est act. 4. Synodi VI. sex Sancti Augustini sententias ex libro 5. Operis Imperfecti. contra Julianum laudatis ait: *Veritatis prudentissimus prædicator beatus Augustinus in quinto volumine disputationis adversus Julianum Pelagianismam quid sit voluntas, his definit verbis: Motus animi quid est nisi motus nature &c.* Hoc testimonium legitur lib. 5. cap. 40. alterum ibidem adductum cap. 53. Tertium cap. 42. Quartum cap. 56. Quintum cap. 60. Sextum denique cap. 56. Rursus act. 8. repetitum fuit testimonium Augustini ex eodem lib. 5. à Theophane Abbate. Cùm in eâ Synodo VI. act. 10. testimonia Patrum ab Agathone in Synodicâ adducta ad fidem codicum, qui in Constantinopolitanâ Patriarchali Bibliothecâ servabantur, examinarentur, hæc ibidem recitantur: *Item relectum est ex eodem codice testimonium Sancti Augustini Episcopi Hipponensis ex libro 5. contra Julianum Pelagianismam continens ita: Motus animi quid est, nisi motus nature &c. Quod testimonium similiter collatum est ad librum latinis literis scriptum interpretante Constantino Deo amabili Presbytero, & defensore sanctissime hujus magnæ Ecclesiæ, & latino Grammatico; & constitit. Itaque non modò Latina, verùm etiam Græca Ecclesiâ laudatos operis imperfecti libros contra Julianum Augustino tanquam legitimo eorundem auctori adscripsit, atque in suis bibliothecis servavit, quò eisdem instructa hæreticorum omnium conatibus obviam iret. Monet autem doctissimus Suaresius, eisdem Sancti Doctoris libros laudatos fuisse in Synodo Lateranensi à Sancto Martino Papâ anno 649. celebratâ, cui quinque suprâ centum Episcopi interfuerunt. Etenim Maximus Metropolitâ Aquilejensis collat. 5. dixit: *Sed & Sanctus Augustinus in quinto libro contra Julianum Pelagianismam similiter ait: Nunquid, Juliane, quando Angelus, aut homo aliquid vult, non natura eorum aliquid vult? &c.* Et statim alterum ex eodem volumine testimonium producit. Hæc eò libentius recensui, ut palam fieret, eisdem Sancti Patris libros in nostrâ hujus Venetæ provincie bibliothecis antiquitus extitisse, quando eisdem noster Metropolitâ laudavit.*

His tamen omnium antiquissimum, ac luculentissimum testem addam Marium Mercatorem Sancti Augustini & viventis amicum, ac demortui adversus Julianum strenuissimum defensorem, de quo plura diximus lib. 1. Hist. Pelag. cap. 9. & lib. 2. cap. 6. Extat in Vaticanâ Bibliothecâ ut ibidem notavimus, Commentorium ejusdem MS. Num. 234. inter codices Palatinos, quo plura à Juliano Pelagiano in octo libris contra Augustinum asserta confutat. Ibi verò fragmenta ex hæretici volumina exscripta eadem omnino sunt cum iis, quæ in libris operis imperfecti leguntur. Pag. 4. memorati codicis adducit ex lib. 1. cap. 112. hæc Juliani verba: *Sed currunt ad eum, qui clamat &c.* In editis illa leguntur cap. CXI. Ibidem ex lib. 2. cap. 17. hæc verba recitat: *Verùm imbecillum avaro opinionis patrocinium &c.* Habentur autem illa ipsa in eodem libro cap. 16. Pag. 5. ibidem ex eodem capite hæc Juliani dicta memorat: *Ostensum est ergo nihil posse per scripturas sanctas probari &c.* Quæ pariter in editis voluminibus recitantur. Rursus ex eodem lib. 2. cap. 58. hæc producit: *Aut si forte, quoniam aliter dogma tuum stare non potest &c.* Quæ cum editis eodem prorsus loco concinunt. Alias etiam ejusdem hæretici sententias recenset, quæ in imperfecto Sancti Augustini opere eisdem verbis leguntur. Methodum verò illorum librorum ex Hæ-

retici argumentis, & statim appositis Augustini responsionibus constari, idem testatur scribens: *Sanctus autem sæpè dictus Augustinus & suis libris quatuor illius priores evertit: octo quoque posteriores singulis responsionibus suis ad singula capitula sublectis.* Ut planè constet laudatum volumen non esse supposititium, sed magni Hipponensis Doctoris manu conscriptum. Quare cùm Romani Pontifices, cùm Occumenicæ Synodi, cùm antiquiores etiam Scriptores sex memoratos contra Julianum libros veluti germanatâ Augustini prolem agnoverint, ac probarint, nostrum est, qui Catholicò nomine gloriamur, eosdem inter Augustinianæ Bibliothecæ volumina reponere, & veluti postremam Ecclesiæ ab Augustino traditam hæreditatem religiosius colere, ac venerari. Hic tamen notandum est, codicem Operis Imperfecti à Vignierio editum pluribus mendis scaterere. Certè lib. 5. num. 53. ita legitur: *Nonnè cùm Angelus, vel homo aliquid vult, natura aliquid vult? Et Angelus, & homo natura sunt. Quis hoc dixerit? Si ergo natura sunt Angelus, & homo, profectò natura vult, quando canque vult Angelus &c.* Verùm apud Maximura Aquilejensem ita habetur: *Nunquid, Juliane, quando Angelus, aut homo aliquid vult, non natura eorum aliquid vult? Angelus, & homo natura non sunt? Quis hoc diciturus est, quia non sunt? Si ergo natura sunt Angelus, & homo, certum est, quia natura vult, quando Angelus vult &c.* Rursus ibidem legit Vignierius: *Veritas autem dicit, quandiu est voluntas ulla, natura non potest separari.* At Sanctus Agatho ita recitat: *Quandiu est voluntas ulla, à natura non potest separari.* Sed de his hæctenus. Etenim speramus, doctissimos Patres Sancti Germani à Pratis in novâ operum Augustinensium editione, quam Parisiis singulari studio, atque labore moluntur, memoratos Sancti Doctoris libros nitidiores emissuros. Gratias interim plurimas sapientissimi, atque eruditissimi Antilitis Suaresii industriae debemus, & ego quidem quàm maximas ago, quòd è Græcis codicibus Augustiniana illa testimonia omnium primus Republicæ Christianæ exhibens insulsam quorundam hæsitacionem, quæ eosdem remorabatur, ne tam insigne, ac præclarum opus Augustino auctori deputarent, penitus profligavit, atque eximiam animi devotionem erga Magnum Ecclesiæ Doctorem ostendit. Idem autem in dissertatione priori scribit, se meditari exactiorem operum Sancti Augustini chronologiam. Ego quidem, quod ad libros contra Pelagianos editos pertinet, arbitror me id sedulò præstitisse. Quòd si in hoc mea me fallit opinio, idem opus diligentiori ille curâ retinetet, nostramque Chronologiam non limâ poliat, sed ad incudem rarâ, ac singulari, quâ pollet eruditione, reformet.

CAPUT II.

Cassianus à Semipelagianismo infeliciter à nonnullis vindicatus. Massilienses Semipelagiani à quibusdam injustè excusati.

Nonnulli, quæ Sancti Augustini doctrina contra Pelagianos tradita plenè non probabatur, mediâ veluti viâ incidentes Semipelagianismum condidere. Horum Princeps fuit Cassianus Massiliensis cœnobii Abbas, & Presbyter, qui collatione XIII., ut ait Sanctus Prosper, *ad instrumentum inimicorum gratia Dei studuit talem proferre doctrinam.* Hinc factum est, ut Sanctus Gelasius Papa in Romanâ Synodo